

Blodsmitta

Basutbildning – Riskbruk, skadligt bruk, beroende 261015

Jonas Stenberg

- Infektionsläkare
- Medicinskt ansvarig för sprututbytesverksamheten i Västerbotten

Blodsmitta

- HIV
- Hepatit B
- Hepatit C

HIV - Human Immunodeficiency Virus

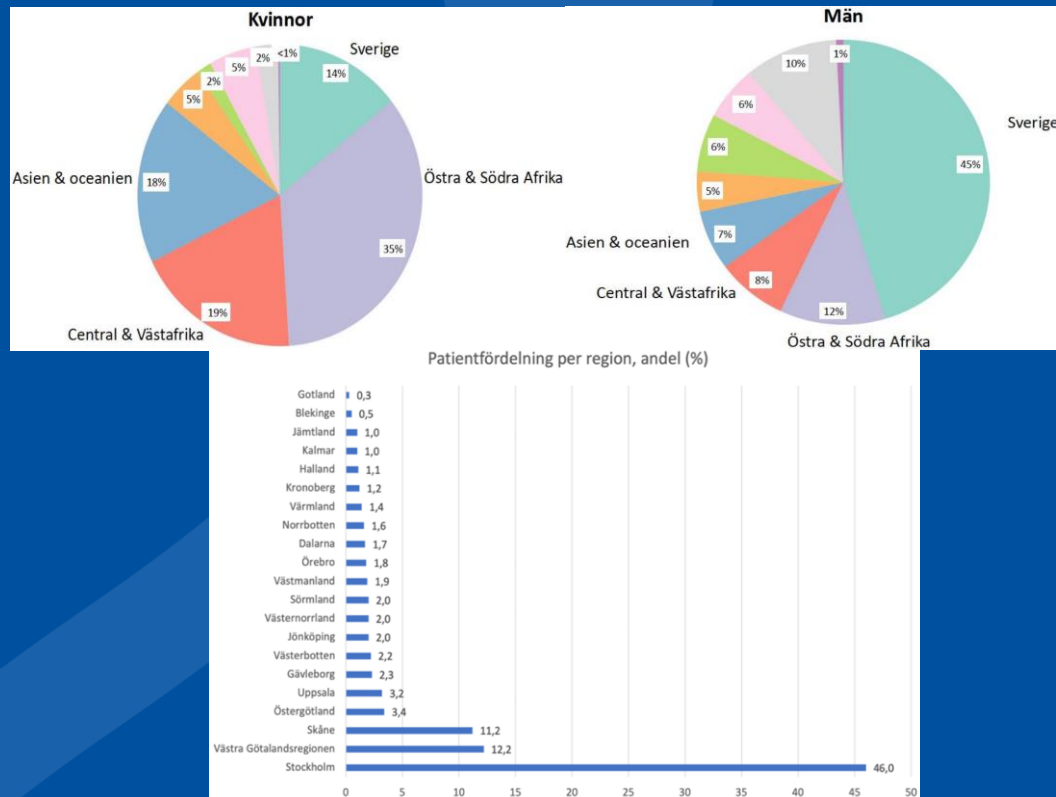
- Ursprung i apvirus, SIV
- Infekterar en sorts immunceller
- Primärinfektion liknar körtelfeber
- Asymtomatisk fas
- AIDS
- Behandling sedan 1996

Statistik

- 40 miljoner lever med HIV
- 40 miljoner döda
- 65 % i Afrika
- 87 % känner till diagnosen
- 89 % får behandling
- 94 % har låga virusnivåer
- Mål 95-95-95

Sverige

- 8650 kända
- 60 % män och 40 % kvinnor
- 113 barn och ungdomar
- 125 fick diagnos 2025

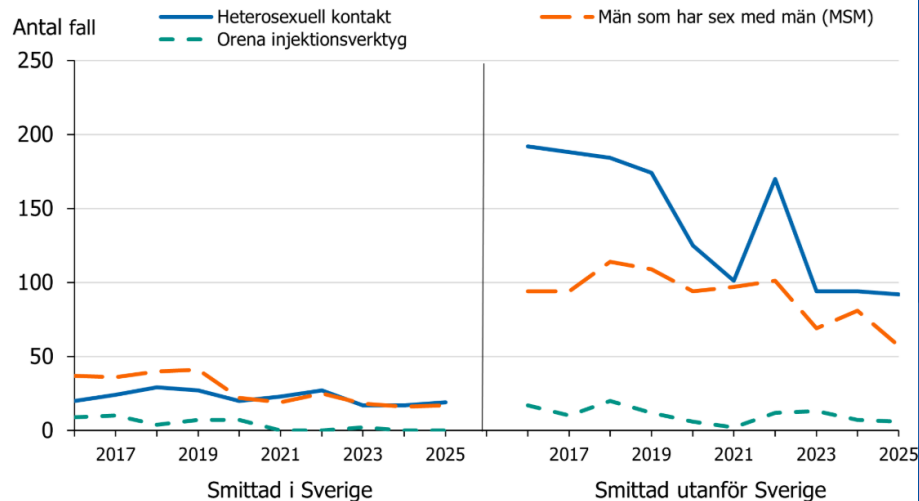
Årsrapport InfCareHIV 2025

Smitta

- Sexuell kontakt
- Inokulation – injektioner, blodtransfusion, stickskada
- Mor till barn – Ca 1/3 utan behandling

Nya fall

Figur 2. Antalet fall av hivinfektion smittad i eller utanför Sverige per smittväg under åren 2016–2025.

Källa: Folkhälsomyndigheten

Alla positiva

Årsrapport InfCareHIV 2025

Årsrapport Hivinfektion 2025, Folkhälsomyndigheten

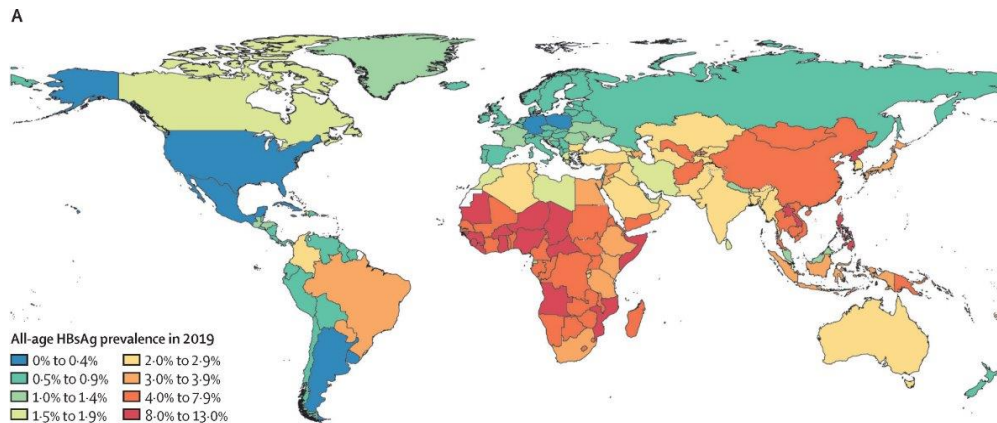
Hepatit

Hepatit

- *Hepatit A – Huvudsakligen fekal-oral smitta*
- **Hepatit B**
- **Hepatit C**
- *Hepatit D – Fripassagerare till hepatit B*
- *Hepatit E – Huvudsakligen fekal-oral smitta*

Hepatit B

- Sannolikt följt med människan sedan vi lämnade Afrika
- Upptäckt 1964
- 254 miljoner kroniskt infekterade
- Bara 13 % vet om sin diagnos
- 20 000 – 35 000 i Sverige
- 1 100 000 dödsfall per år

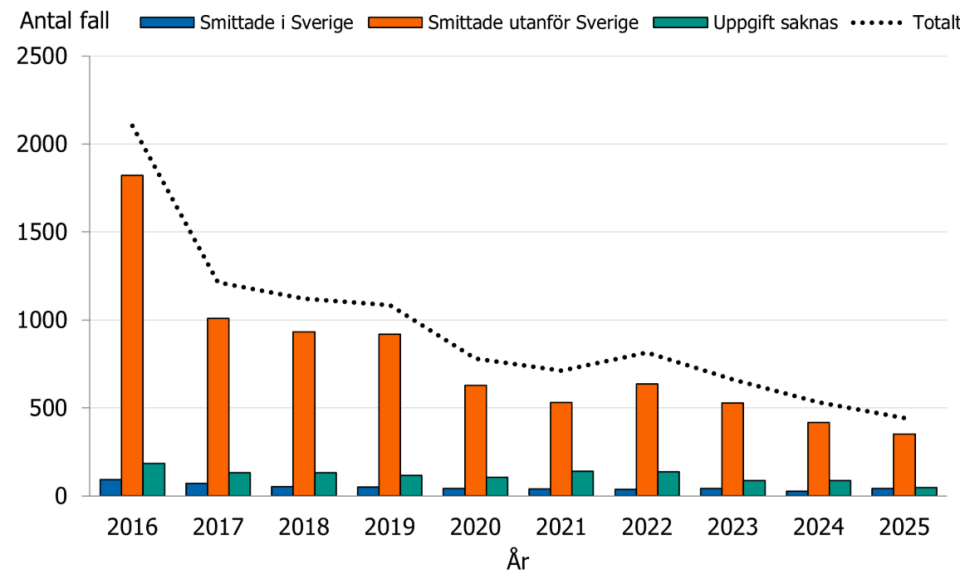
GBD 2019 Hepatitis B Collaborators, Lancet

Smitta

- Mor till barn
- Horisontell smitta i barndomen
- Sexuell smitta
- Inokulationssmitta

Hepatit B

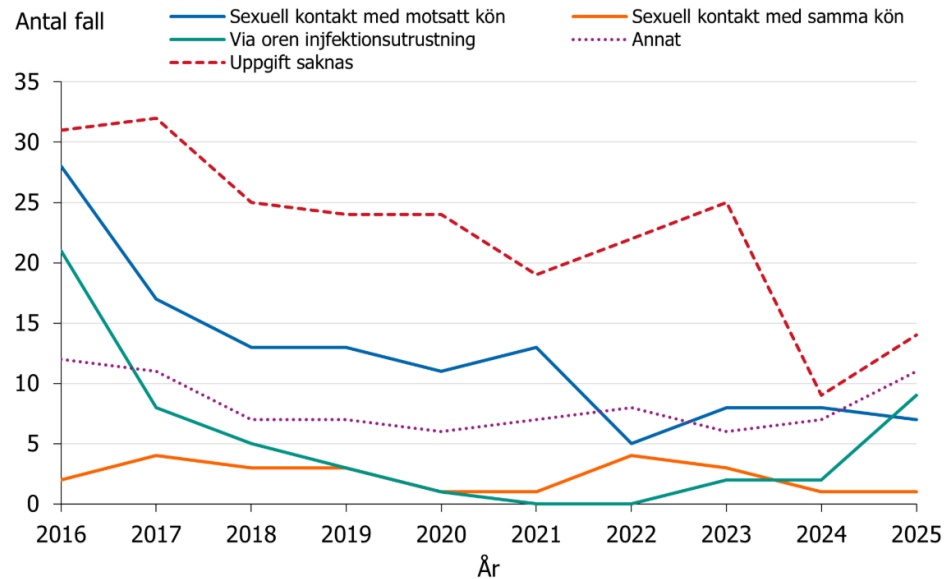
Figur 2. Antalet rapporterade fall av hepatit B smittade i Sverige, smittade utanför Sverige och där uppgift saknas samt totalt antal smittade under åren 2016–2025.

Källa: Folkhälsomyndigheten

Årsrapport Hepatit B och D 2025, Folkhälsomyndigheten

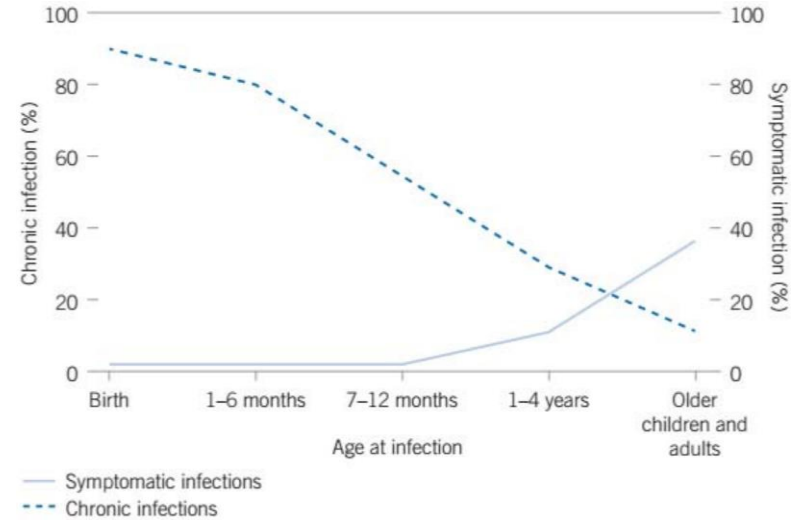
Figur 3. Antalet fall av hepatit B smittade i Sverige per smittväg 2016–2025.

Källa: Folkhälsomyndigheten

Symtom

- Inkubationstid oftast 2-3 månader
- Influensaliknande symtom
- Gulsot
- Leversvikt

WHO

Sjukdomsförlopp

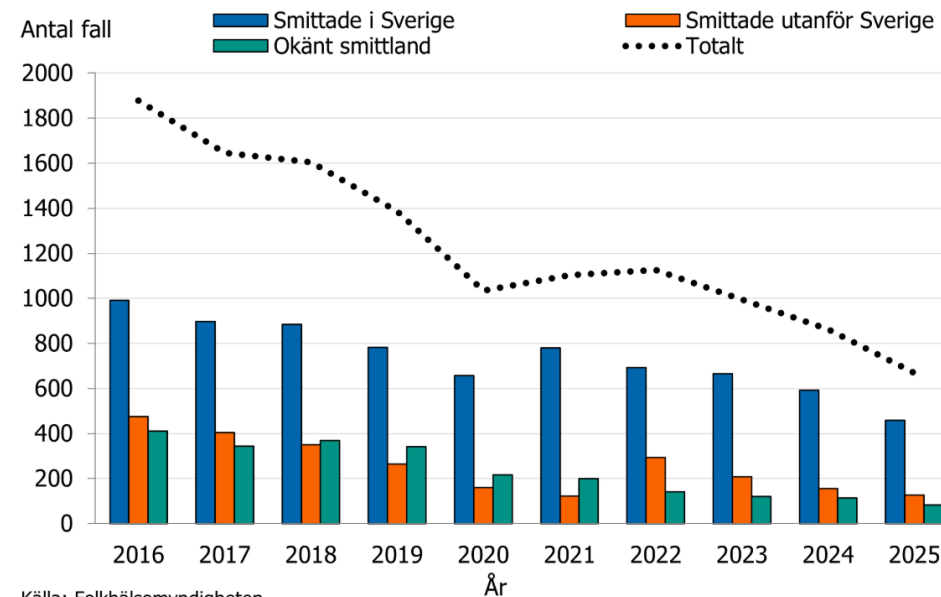
- Immuntolerans -> immunaktivering -> övervakningsfas -> reaktivering?
- 20 % risk för cirros och 10 % levercancer
- Behandling bromsar sjukdommen
- Effektivt vaccin

Hepatit C

- Upptäckt 1989
- 50 miljoner bärare i världen
- 240 000 dödsfall
- 36 % känner till sin diagnos
- I Sverige cirka 30 000 bärare 2019
- Cirka 25 000 botade
- Cirka 30 patienter i Västerbotten?

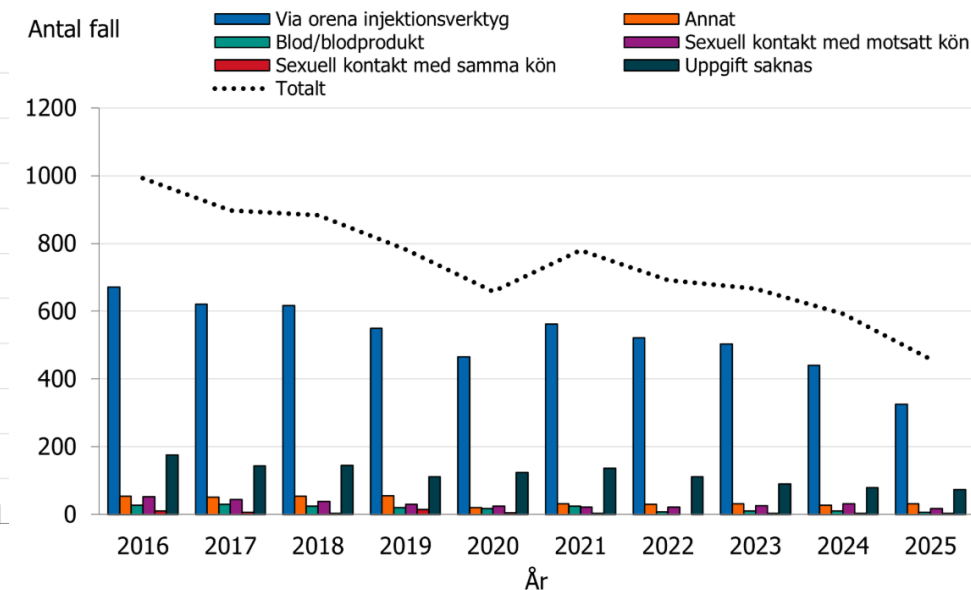
Hepatit C

Figur 1. Antalet rapporterade fall av hepatit C smittade i Sverige, utanför Sverige och där uppgift saknas samt totalt antal smittade under åren 2016–2025.

Källa: Folkhälsomyndigheten

Figur 3. Antalet fall av hepatit C per smittväg bland de som smittats i Sverige under åren 2016–2025.

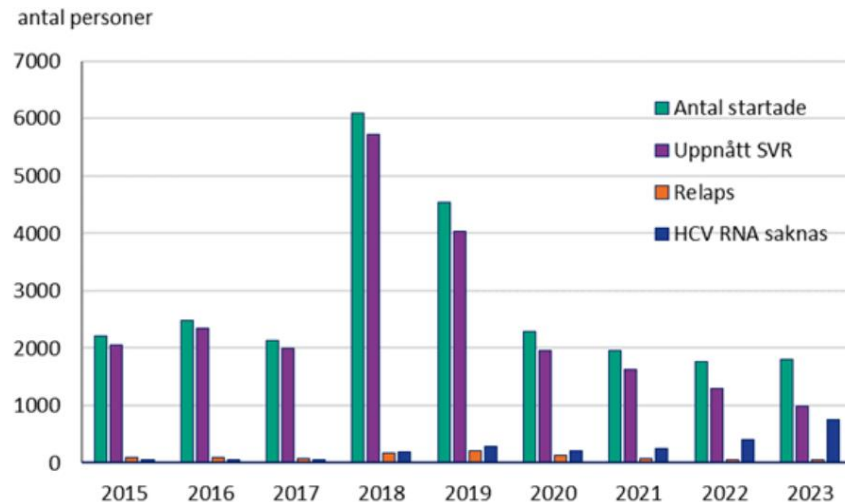
Källa: Folkhälsomyndigheten

Behandling

- Interferon
- Injektionsbehandling
- 24-48 veckor
- 50-80 % utläkning
- Influensaliknande biverkningar, depression, självmordsförsök

Behandling

- Tablettbehandling
- 8-12 veckor
- 95 % utläkning
- Minimala biverkningar
- Tillgängligt sedan 2014
- Till alla sedan 2018

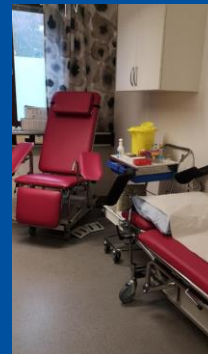
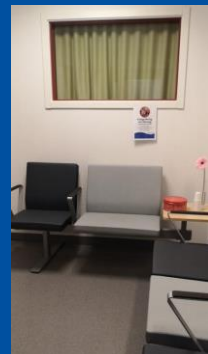

Rapport om hepatiteliminering i Sverige, Folkhälsomyndigheten, 2024

Sprututbyte

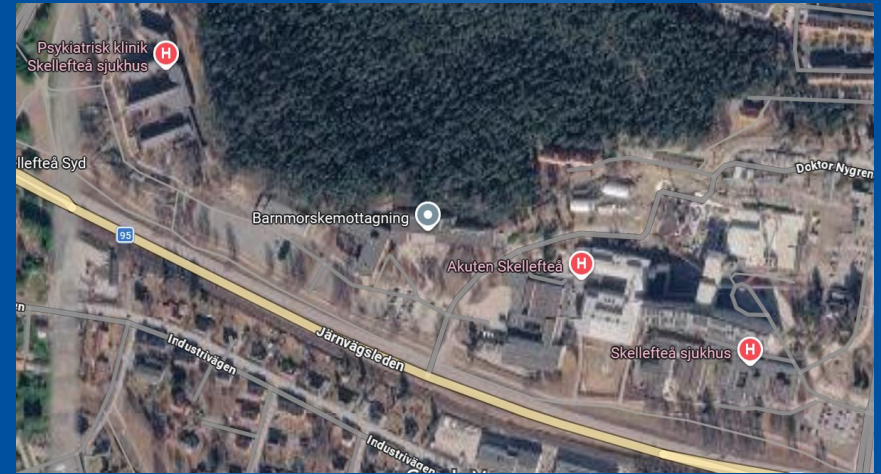
Sprututbytet Umeå

- Öppnat 3/9 2018
- 3 halvdagar i veckan
- Ssk och usk från infektion och psykiatri
- (Barnmorska) och kurator
- Infektionsläkare och psykiater till hands

Skellefteå

- Öppnat 28/9 2026
- 2 halvdagar i veckan
- Ssk och usk från akuten, 2 usk med erfarenhet från psykiatri, barnmorska och ssk från vaccinationscentrum (vikarie)
- Infektionsläkare och psykiater per telefon

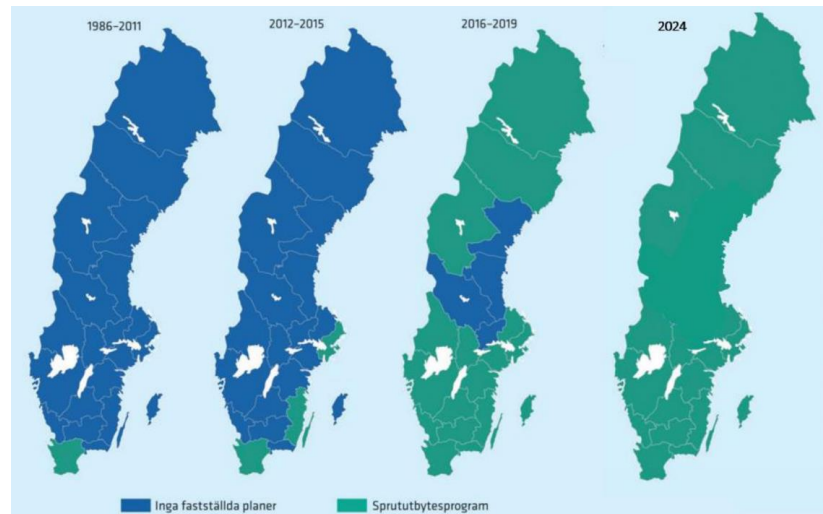
Service

- Byte av sprutor, kanyler, paraferalia
- Medicinska råd om smittor, hygien och sjukdomar
- Hjälp att få kontakt med beroendevård, avgiftning, LARO
- Vaccination
- Provtagning
- Mjukdelsinfektioner
- Hepatit C-behandling
- Preventivmedel, rådgivning, cellprovtagning
- Naloxon

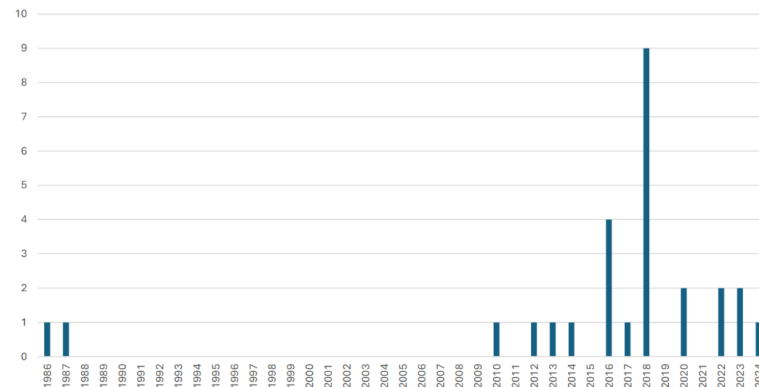

Nationellt

- Försöksverksamhet i Lund 1986
- Lagändring 2006
- Rekommenderat av FoHM 2015
- Kommunalt veto borttaget 2017
- 2020 hade 17 av 21 regioner sprututbyte
- Västernorrland första februari 2024

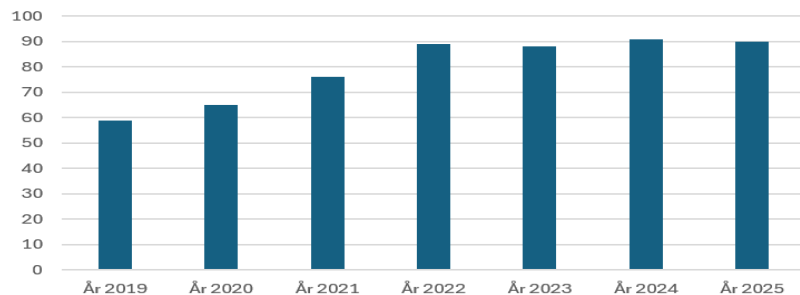

Antal öppnade mottagningar/år

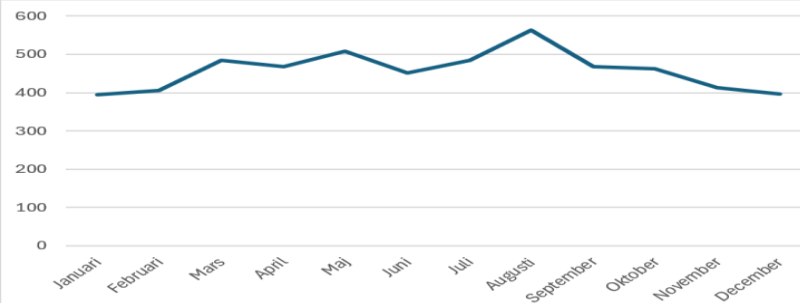
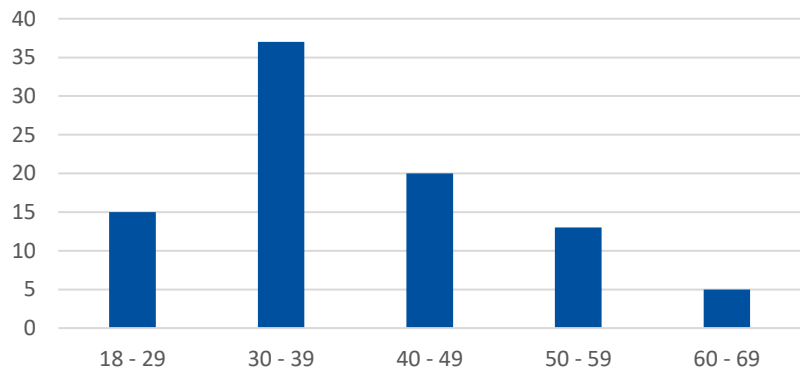
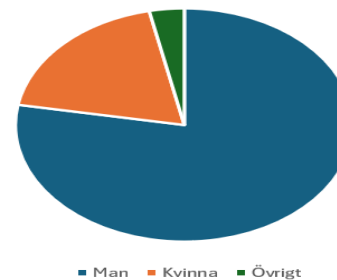

Statistik

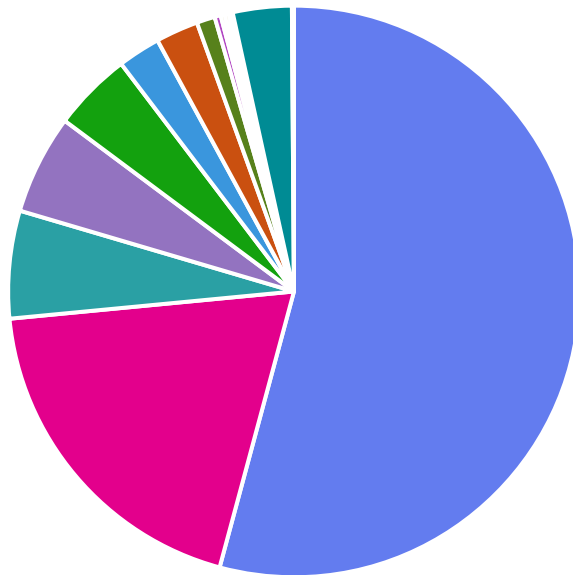
Aktiva bytare

Könsfördelning 2025

Senast injicerade drog

■ Amfetamin	■ Buprenorfin	■ Metadon	■ Metylfenidat	■ Testosteron
■ Bensodiazepiner	■ Opioider	■ Heroin	■ Tillväxthormon	■ Ketamin
■ Kokain	■ Fentanyl	■ Pregabalin	■ Inget svar	■ Okänd

Gör det någon skillnad

- Effektiva
- Kostnadseffektiva
- Ökar inte missbruk
- Ökar inte brottslighet
- 5 ggr högre sannolikhet att gå in i behandling
- 3 ggr högre sannolikhet att

